

Turvallisempaa saunomista

Kun suomalainen rakentaa saunaa, vain mielikuvitus on rajana. Saunoja on tehty veden päälle, lumen sisään, sammaleen alle, halkopinoon, tuulimyllyyn. Niitä löytyy jopa puimurista, pihapuuhun rakennetusta majasta, korkealla taivaalla killuvasta gondolist ja moottoriveneen perähytistä. Suurin osa sijaitsee kuitenkin perinteisemmin mökkirannassa tai huoneistosaanana.

Eri arvioiden mukaan Suomessa on yli kaksi tai jopa yli kolme miljoonaa saunaa. Ja joka päivä yksi niistä palaa. Kesällä palotilastoihin tulee huomattava piikki, kun mökkisaunat roihauttavat tuleen.

Ihminen itse on useimmiten syyppä saunapaloon

Useimmiten saunapalojen syynä on ihmisten toiminta, mikäs muu. Ajattelemattomuus, tietämättömyys, huolimattomuus tai inhimillinen virhe. Palovaroitin olisi voinut katkaista monet huoneistosaanapalot alkuunsa. Monen oven takana saunassa kytevä palo saa kehittyä huomaamatta pitkälle ennen kuin ihminen havahtuu siihen, että jotain palaa. Keittiöstä alkava palo levittää käryä ympäri huoneistoa, joten se havaitaan nopeammin.

Saunapalojen yleisimmät syttymissyynä ovat suojaetäisyyksien riittämättömyys, väärin asennettu tai viallinen sähkölaite – esimerkiksi kiukaan ajastin – vaurio tulisijassa tai hormissa, kuuma tai hehkuva esine tai tuhka, tulisijasta tai hormista lentänyt kipinä tai kekäle, kiukaan väärä käyttö tai kiukaan vika, häiriö tai huollon laiminlyönti. Näin kertovat tilastot.

Ei sauna syty heti vaikka suojaetäisyys olisikin riittämätön

Ylivoimaisesti suurin yksittäinen syy on riittämätön suojaetäisyys kiukaan ja palavan materiaalin välillä. Tämä koskee erityisesti puulämmitteisiä kiukaita, joiden pintalämpötila nousee sähkökiukaita korkeammaksi. Kun kiuas on syystä tai toisesta asennettu liian lähelle lauteita tai paneeliseinää, se tuskin saa saunan saman tien syttymään. Vähitellen puumateriaali tummuu saunan kuivuessa ja silloin rakenteet syttyvät helpommin.

Oma lukunsa ovat tapaukset, joissa kiuas on kiinnitetty seinään väärin kuten suoraan paneeliin, jolloin siltä puuttuu pitävä pohja. Saunaa lämmitettäessä paneeli kuivuu ja löystyy ruuvauksistaan, suojaetäisyys poistuu ja seurauksena paneeli syttyi palamaan. Kiuas voi jopa pudota paikaltaan. Kiuaspalot ovatkin yleisempiä ”tee se itse” -miehille.

Suojaetäisyydet koskevat myös hormoneja. Tyypillinen vaaratilanne syntyy mökillä, jonne on kokoonnuttu viikonlopun viettoon. Isolla porukalla sitten saunotaan vuorokauden ympäri, jolloin hormi kuumenee tulenhehkuseksi. Suojaetäisyys ei ole riittävä ja rutikuivaksi kuivunut paneeli syttyi.

Huhhuh. Ihan tulee hiki ilman löylyäkin. Sekin kannattaa huomioida, että kun saunaa lämmitetään usein ja pitkään, saunan rakenteissa käytetty puu kuivuu ja hapertuu. Tällöin puu muuttuu paremmin lämpöä johtavaksi ja helpommin syttyväksi vaikka jo yksittäisestä tulipesästä lennähtäneestä isommasta kipinästä.

Suojaetäisyyksiä voidaan pienentää suojaseinillä huomattavasti

Kiukaan suojaetäisyyttä seinästä tai lauteista voidaan pienentää 75 % suojaseinien avulla. Hormin taas voi suojata ympärille asennettavan lämpösuojan avulla, joka puolittaa vaadittavan suojaetäisyyden. Molempia valmistaa esimerkiksi Jalotakka (suojaseinät).

Puulämmitteisen kiukaan suojaetäisyys palavasta materiaalista riippuu kiukaan mallista ja iästä. Vanhoilla ja suurilla kiukailla se on yleensä enemmän kuin uusilla, pienillä ja nykyaikaisilla kiukailla. Hyvä nyrkkisääntö on, että kiukaan ja lauteen – tai paneeliseinän – välille on jäätävä puoli metriä vapaata tilaa. Suojaseinillä voidaan tätä suojaetäisyyttä pienentää jopa 75 %. Saavutettava hyöty on huomattava. Tarvittavat suojaetäisyydet selviävät aina ko. kiukaan teknisistä tiedoista.

Sähkösauna syttyi pyykkinarun pettäessä

Kaksi kolmasosaa saunapaloista on kuitenkin sähkökiukaiden aiheuttamia. Ne ovat tietysti puukiukaita vikaherkempiä ja ehkä on niinkin, että ihmiset, jotka ovat tottuneet käyttämään puuta, ymmärtävät tulipalon riskit paremmin. Erityisesti sähköllä lämpiävissä huoneistosaunoissa syttymissy on usein se, että kuumassa saunassa kuivuvat vaatteet putoavat kiukaan päälle kuumuuden löystytettyä pyykkinarun. Tai sitten lenkkarit ovat kiukaan päällä kuivumassa, kun saunan ajastin kytkee kiukaan päälle.

Sähkölämmitteisten kiukaiden suojaetäisyydet ovat huomattavasti puulämmitteisiä pienempiä. Uusissa Tulikiven kiukaissa tämä on viety vielä askeleen pitemmälle, kun kiukaan rakennetta on muutettu siten, että sisärungon ja verhoilun välissä on 20 mm konvektioväli. Tämä mahdollistaa suojavaalin pienentämisen niinkin pieneksi kuin 20 mm.

Oma muisti pitää?

Summa summarum. Muistetaan suojaetäisyydet saunoessa – vanhassa saunassa kaikki ei ehkä ole ihan nykymääräysten mukaista, joten tavallista huolellisemmin kannattaa seurata tulipesän kipinöitä ja hormin kuumentumista. CE-merkki tuli pakolliseksi vasta vuonna 2008 ja määritteli tarvittavat suojaetäisyydet, joten periaatteessa kaikissa sitä ennen asennetuissa kiukaissa saattaa olla riittämätön suojaetäisyys.

Muistetaan ne myös uutta puukiukaasta asennettaessa ja tarvittaessa pienennetään niitä suojaseinillä. Eikä sitten enää kuivata pyykkiä saunassa, koska automatiikka voi pettaa vaikka oma muisti pitäisikin. Ja vielä yksi juttu: Tuhkaluukku ei saa tyhjästä muoviympäriin!